

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันวิวัฒนาการทางการสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็น น.ส.พ. วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ได้ถูกพัฒนาให้มีความสามารถในการแพร่กระจายข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง เข้าถึงกลุ่มคนเป็นจำนวนมากที่สุด ระยะเริ่มแรกที่เราเริ่มมีสิ่งพิมพ์เข้ามาใช้เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2382 โดย หมอบริคเลย์ (Dan Beach Bradley) นั่นถือว่าเป็นศักราชเริ่มแรกของการสื่อสารมวลชนในประเทศไทย จากนั้นประมาณ 90 ปี ก็ได้กำเนิดวิทยุกระจายเสียงขึ้นมา เมื่อปี พ.ศ.2473 วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด เมื่อเทียบกับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ แต่หลังจากวิทยุกระจายเสียงเกิดขึ้นไม่นานนัก โทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่ถือว่าแปลกประหลาดสำหรับประชาชนก็ได้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2483 (สุกัญญา ตีระวนิช 2526 : 5, 140) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารระยะแรก ๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์พัฒนาได้เร็วมาก ในขณะที่กลุ่มคนส่วนมากยังไม่พร้อมที่จะรับ ในบรรดาสื่อมวลชนที่กล่าวมาสื่อมวลชนทางด้านโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มากกว่าการสื่อสารมวลชนชนิดอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์เปรียบเสมือน วิทยุ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์รวมกัน กล่าวคือ ได้ยินได้เห็นทั้งภาพและเสียง แต่ขณะที่โทรทัศน์ยังทำหน้าที่ไม่เต็มที่นั้นก็ทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์กรรมทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นใหม่เกิดขึ้น ซึ่งเราเรียกว่า วีดีโอเทป

วีดีโอเทป ได้เข้ามาเป็นอุปกรณ์ทางการสื่อสารมวลชนอย่างหนึ่งที่ได้รับคามนิยมและแพร่หลายได้เร็วมาก เนื่องจากวีดีโอเทปสามารถทำให้ผู้ใช้มีความอิสระในการที่จะเลือกรับข่าวสารในด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งส่วนมากเป็นเรื่องของความบันเทิงโดยไม่ต้องถูกคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งควบคุมหรือยึดเยียดในสิ่งที่ผู้รับไม่ต้องการ ทำให้ผู้รับมีอิสระในการเลือกรับข่าวสาร มีอิสระในการที่จะเลือก เวลา ความเป็นส่วนตัว วีดีโอเทปจึงเป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ในความเป็นอิสระของผู้รับมาก

วิดีโอเทปเป็นสื่อชนิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ในฐานะที่เป็นเครื่องใช้ภายในบ้านควบคู่ไปกับโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อบันเทิงอย่างใหม่ของมนุษย์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปจากโทรทัศน์สีอีกขั้นหนึ่ง บทบาทของสื่อชนิดนี้มีแนวโน้มว่าจะแพร่กระจายเป็นวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ เป็นที่คาดกันว่าสื่อชนิดนี้อาจเข้ามามีบทบาทแทนโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ก็ได้ เนื่องจากสื่อชนิดนี้เป็นการผสมผสานกันระหว่างโทรทัศน์กับภาพยนตร์ เข้าด้วยกัน โดยนำจุดเด่นของโทรทัศน์ ในฐานะที่เป็นสื่อส่วนตัว กับจุดเด่นของภาพยนตร์ตรงที่สามารถเลือกชมรายการได้ตามใจชอบ เครื่องเล่นวิดีโอเทปจึงกลายเป็นสิ่งที่มีความสมบูรณ์แบบอย่างมากในปัจจุบัน อาจจะเป็นเช่นเดียวกันกับในอดีตที่เครื่องเล่นเทปเสียงได้ก้าวเข้ามามีบทบาทแทนวิทยุ ถึงแม้จะไม่เต็ม 100 % (นิตยสารคนโฆษณา ฉบับที่ 11, 2527 : 13)

อิทธิพลของวิดีโอเทปนับวันจะมากขึ้นเรื่อย ๆ ดูเหมือนว่าไม่ใช่เป็นเพียงสื่อบันเทิงที่ให้ความเพลิดเพลินอย่างเดียวเท่านั้น แต่บทบาทของวิดีโอเทปยังนำไปใช้ในด้านการเรียนการสอน ฝึกอบรม ประชุมสัมมนา โฆษณาและอื่น ๆ อีกมากมาย แรกเริ่มทีวิดีโอเทปเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยจะเข้ามาใน 2 ลักษณะ คือ

1. เข้ามาในหมู่ของคนที่มีฐานะดีทั้งหลายที่ซื้อหามาเล่นกันอย่างแพร่หลายเช่นเดียวกับการซื้อเครื่องเสียงสเตอริโอ ด้วยการซื้อหรือเช่ามีวิดีโอเทปแบบคาสเซ็ทหรือคาสเซ็ทบันทึกภาพยนตร์เรื่องสั้น และเรื่องยาวของต่างประเทศมาเล่นดูกัน

2. จะเข้ามาในท้องที่รับสัญญาณภาพโทรทัศน์จากช่องต่าง ๆ ได้ไม่ชัดเจน ผู้มีฐานะดีในท้องที่นั้นก็จะซื้อมาทดแทนส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของโทรทัศน์ เพราะมีโอกาสได้ดูภาพยนตร์บันเทิงได้ชัดเจนแจ่มใสมากกว่าที่รับสัญญาณภาพจากโทรทัศน์

ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับว่า วิดีโอเทปได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากและได้ครอบคลุมไปทั่วทุกอำเภอและตำบลของประเทศ ไม่ได้มีเฉพาะคนที่มีฐานะดีเท่านั้น คนที่มีฐานะปานกลางก็มีได้ เพราะราคาของเครื่องวิดีโอเทปถูกลงมาก จนคนทั่วไปสามารถหาซื้อได้ จากการที่คนทั่วไปไปยอมรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ทางการสื่อสารมาใช้นี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หรืออย่างรุนแรงและรวดเร็ว หรืออาจจะส่งผลกระทบในลักษณะโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อระบบต่าง ๆ ของสังคม อาทิเช่น ระบบการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ

การเมืองและสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านการสื่อสารในประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสื่อทางด้านวิดีโอเทปแทนสื่อประเภทอื่น ๆ เพราะสื่อประเภทอื่นมีผู้ทำการศึกษากันมากแล้ว แต่สื่อทางด้านวิดีโอเทปไม่มีใครมีผู้ศึกษา อาจจะเป็นเพราะว่าวิดีโอเทปไม่ใช่สื่อมวลชน แต่เป็นสื่อบุคคลที่แฝงเข้ามากับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ แต่จริง ๆ แล้ววิดีโอเทปก็เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งเหมือนกัน และในขณะเดียวกันวิดีโอเทปก็เป็นสื่อบุคคลเช่นกัน

จากการศึกษาทางด้านวิดีโอเทปที่ผ่านมา เป็นการศึกษาด้านผลของการใช้สื่อทางด้านวิดีโอเทปที่มีต่อการเรียนการสอน การศึกษาทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับผลกระทบของวิดีโอเทปที่มีต่อเยาวชน และการศึกษาด้านการตลาดของม้วนวิดีโอเทป

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วิดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เป็นการศึกษาจากศูนย์วิดีโอเทปโดยตรง เพราะศูนย์วิดีโอเทปเป็นตัวแทนกระจายวิดีโอเทปให้กับผู้เช่าโดยตรง ซึ่งเป็นผู้ส่งสารใกล้ชิดกับผู้รับมากที่สุด ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน โดยจะเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างศูนย์วิดีโอเทปกับสมาชิก และการที่ศูนย์วิดีโอเทปสามารถรักษาความสมดุลย์ของศูนย์วิดีโอเทปกับสมาชิกไว้ได้ทั้ง ๆ ที่สื่อทางด้านโทรทัศน์ในปัจจุบันสามารถที่จะแพร่สัญญาณภาพได้ทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศแล้วก็ตาม แต่ความนิยมของวิดีโอเทปยังคงได้รับความนิยมและแพร่กระจายไปโดยไม่หยุดยั้ง

สาเหตุที่ผู้วิจัยทำการศึกษารื่องนี้ เพราะผู้วิจัยได้รับการศึกษามาทางด้านไฟฟ้าสื่อสาร โดยเฉพาะ และปัจจุบันก็ได้ทำงานอยู่ในห้องปฏิบัติการวิทยุและโทรทัศน์ มีความสนใจเรื่องนี้มาตลอด จึงได้ทำการศึกษาถึงระบบดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วิดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

เหตุผลที่ต้องศึกษาการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วิดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เพราะระยะเริ่มแรกที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารื่องนี้ก็ได้ทำการศึกษาในเขต กทม.มาก่อน แต่มีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เช่น เจ้าของศูนย์วิดีโอเทปไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากศูนย์วิดีโอเทปโดยทั่ว ๆ ไป จะมีการหลีกเลี่ยงภาพยนตร์ที่มีลิขสิทธิ์และศูนย์วิดีโอเทปที่เปิดขึ้นโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายก็มีอยู่มากมาย ศูนย์วิดีโอเทปใหญ่ที่เป็นลิขสิทธิ์ก็จะมีศูนย์วิดีโอเทปย่อยของตัวเองที่ไม่ได้รับอนุญาตในการเปิดศูนย์วิดีโอเทปเพื่อการค้าให้ถูกต้องตามกฎหมายมาก

เช่นกัน เพื่อที่จะลักลอบถ่ายสำเนาภาพยนตร์ลิขสิทธิ์ให้กับศูนย์วีดีโอเทปดังกล่าว และเมื่อผู้วิจัยเข้าไปศึกษาก็จะได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ผู้วิจัยทราบได้จากการนำข้อมูลเดียวกันไปสอบถามอีกศูนย์ฯ หนึ่งก็จะได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน อีกทั้งเจ้าของศูนย์วีดีโอเทปเองก็ไม่ให้ความไว้วางใจกับผู้วิจัย มองผู้วิจัยเหมือนกับว่าจะมาเอาความลับจากศูนย์วีดีโอเทป ผู้วิจัยจึงคิดว่าถ้าจะศึกษาในลักษณะนี้ต่อไปคงจะไม่สำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจไปศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เพราะจังหวัดพิจิตรผู้วิจัยมีญาติพี่น้องหลายท่าน โดยส่วนตัวของผู้วิจัยเองก็คุ้นเคยกับจังหวัดนี้มาก เหมือนกับบ้านเกิดของตนเอง จึงคิดว่าน่าจะไม่เป็นอุปสรรคในการศึกษารั้งนี้ โดยการให้ญาติผู้ใหญ่ช่วยติดต่อแนะนำให้ผู้วิจัยทำความรู้จักกับเจ้าของศูนย์วีดีโอเทป ซึ่งเป็นศูนย์วีดีโอเทปที่คุ้นเคยกับญาติของผู้วิจัย ตอนแรก ๆ เจ้าของศูนย์วีดีโอเทปเองก็ไม่ค่อยจะไว้วางใจผู้วิจัยมากนัก แต่หลังจากได้พูดคุยกันหลาย ๆ หน ทำให้เจ้าของศูนย์วีดีโอเทปไว้วางใจที่จะบอกข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษา เพราะรู้ว่าผู้วิจัยเป็นนักศึกษาจริง ๆ ไม่ได้คิดที่จะเอาข้อมูลไปเพื่อการค้า หรือทำให้ศูนย์วีดีโอเทปเสียหาย

ศูนย์วีดีโอเทปในตัวจังหวัดพิจิตรมีด้วยกัน 3 ศูนย์ฯ ศูนย์วีดีโอเทปที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเป็นศูนย์วีดีโอเทปที่ใหญ่ มีม้วนวีดีโอเทปให้สมาชิกเช่าหมุนเวียนอยู่ในร้านประมาณ 10,000 ม้วน และภาพยนตร์ซึ่งให้เช่าก็เป็นภาพยนตร์ที่ทันสมัยและมีคุณภาพเหมือนกับศูนย์วีดีโอเทปที่อยู่ใน กทม. มีสาขาอยู่ใน กทม. ถึง 3 สาขา คือ สาขาบางเขน สาขาลาดพร้าว และสาขาที่คลองกุ่ม สาขาที่จังหวัดพิจิตรผู้เป็นบิดาเป็นผู้ดำเนินงานเอง ส่วนใน กทม. ให้ภรรยาและลูก ๆ เป็นผู้ดำเนินงาน หากมีปัญหาอะไรเกี่ยวกับศูนย์วีดีโอเทปบิดาจะเป็นผู้ตัดสินใจ สำหรับศูนย์วีดีโอเทปอีก 2 ศูนย์ฯ ก็อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรเช่นกัน แต่เป็นศูนย์วีดีโอเทปขนาดเล็กที่ดำเนินงานไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นศูนย์วีดีโอเทปที่ไม่ได้มีภาพยนตร์เป็นลิขสิทธิ์ แต่จะรับภาพยนตร์จากศูนย์วีดีโอเทปที่ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายภายในจังหวัดพิจิตร และจากจังหวัดใกล้เคียงมาบันทึกเข้าให้กับผู้เช่าที่เป็นลูกค้าของร้านอีกครั้ง ราคาเช่าจะถูกกว่าร้านที่เป็นลิขสิทธิ์ภาพยนตร์โดยตรง เป็นศูนย์วีดีโอเทปที่ไม่มั่นคง เพราะเมื่อไรกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ควบคุมวีดีโอเทปออกบังคับใช้งาน ศูนย์วีดีโอเทปดังกล่าวก็ต้องปิดตัวเอง ผู้วิจัยจึงมิได้ศึกษาศูนย์วีดีโอเทปดังกล่าวอย่างเจาะลึก เพียงแต่ศึกษาเป็นแนวทางประกอบ เพราะการศึกษาต้องใช้เวลาานานเกรงว่าจะทำการศึกษาค้นคว้าได้ไม่มากศูนย์วีดีโอเทปดังกล่าวจะต้องเลิกกิจการเสียก่อน จึงได้เลือก

ศึกษาศูนย์วิดีโอเทปศูนย์เดี่ยวอย่างเจาะลึก เพื่อเป็นตัวแทนของศูนย์วิดีโอเทปอีก 2 ศูนย์

วัตถุประสงค์

เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการในการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์เช่ายืมวิดีโอเทป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

- ก. ลักษณะการดำเนินงานในฐานะที่เป็นกระบวนการของการผลิต
- ข. ลักษณะการดำเนินงานในฐานะที่เป็นผู้จัดจำหน่าย
- ค. การดำเนินงานในลักษณะผู้ตอบสนองการบริโภค

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาระบบการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วิดีโอเทป ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร จะศึกษาถึงโครงสร้างของระบบในการผลิตและการจัดจำหน่าย รวมถึงการบริโภคสื่อทางด้านวิดีโอเทป โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาเอกสาร การสนทนา การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อให้ได้มาซึ่งค่านิยม ประสบการณ์

ข้อเสนอที่ใช้เป็นแนวทางการศึกษา

1. การดำเนินงานในกระบวนการการผลิตสื่อวิดีโอเทปขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ เช่น ลิขสิทธิ์ กฎหมาย การลงทุน ลูกค้า ฯลฯ
2. การดำเนินงานในการจัดจำหน่ายขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและเงื่อนไขต่าง ๆ อาทิ การโฆษณาสินค้า การนำเสนอสินค้า ผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้บริโภค ราคา คู่แข่ง ทำเล สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
3. การดำเนินงานในลักษณะผู้ตอบสนองผู้บริโภคขึ้นอยู่กับลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะจิตวิทยาส่วนบุคคล

ปัญหาวิจัย

1. โครงสร้างของการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วีดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรเป็นอย่างไร
2. กระบวนการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วีดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรมีลักษณะอย่างไร
3. กระบวนการจัดจำหน่ายของศูนย์วีดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรเป็นอย่างไร
4. วีดีโอเทปมีหน้าที่ในการตอบสนองผู้บริโภคอย่างไร

วิธีการในการศึกษา

วิธีการที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วีดีโอเทปในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เป็นวิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ที่ว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร มากกว่าสนใจถึงผลปรากฏการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะเป็นกระบวนการค้นหาสาเหตุของปรากฏการณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าเพราะเหตุใดจึงเกิดปรากฏการณ์เช่นนั้นขึ้นได้ ทำให้ทราบถึงความเป็นมาโดยธรรมชาติของกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่กำลังศึกษา เช่น "ในการวิจัยถึงบทบาทครูพบว่าครูเป็นผู้ตั้งความหวังไว้สูง คือ เป็นผู้ลิขิตชีวิตนักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูปฏิบัติจึงเป็นความเชื่อของครูที่ว่ามันจะเรียนได้ผลหรือไม่ เป็นเหตุมาจากความคาดหวังของครูถูกถ่ายทอดออกมา การวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้พบว่า ความคาดหวังของครูถูกถ่ายทอดออกมาจึงเป็นการปฏิบัติในลักษณะอย่างไรบ้าง มิได้ให้คำตอบเพียงว่า ถ้าครูทำเช่นนี้จะเกิดผลเป็นอย่างไรเท่านั้น" (R. Rosenthal and L. Jacobson, 1968)

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งหาคำตอบ มิใช่เป็นการทดสอบคำตอบที่ตั้งไว้ล่วงหน้า เพราะการตั้งคำตอบหรือคาดเดาคำตอบไว้ล่วงหน้านั้นบอกได้เพียงพิสูจน์คำตอบว่าถูกหรือผิดเท่านั้น การวิจัยเชิงคุณภาพจะหาคำตอบไว้ล่วงหน้านั้นบอกได้เพียงภาพรวมซึ่งเกิดขึ้นจากการรวบรวมข้อมูล และสรุปข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปมาน (Induction) ศึกษาจากหลักฐานต่าง ๆ ข้อสรุปย่อยต่าง ๆ ทำให้เกิดภาพรวม (Holistic) แล้วจึงวิเคราะห์หาคำตอบ

เนื่องด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับข้อมูลในสภาพที่เป็นจริง และเป็นระยะเวลาาน วิธีที่จริงจังมักเป็นการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด (Participant Observation) จนกว่าผู้วิจัยจะได้ข้อมูลรู้ความหมายได้สาระที่แท้จริงเชื่อถือได้ การวิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องยอมรับในข้อตกลงที่ว่า การสังเกตการณ์จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ดี คือ

1. การสังเกตการณ์และมีส่วนร่วมของผู้วิจัย จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้ที่ถูกวิจัยได้อย่างละเอียด เพราะได้สังเกตอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งมีความสนิทสนมคุ้นเคย ทำให้ผู้ถูกวิจัยเต็มใจที่จะให้ข้อมูลที่แท้จริงไม่บิดเบือน

2. การเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้วิจัย ทำให้สามารถเห็นวิถีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างเป็นจริงในสังคมนั้น ๆ ผู้วิจัยจะสามารถสังเกตได้ทุกด้านทุกมิติ ทำให้ใช้ข้อมูลที่แท้จริงโดยตรง

3. การเข้าไปสังเกตและมีส่วนร่วมในระยะเวลาที่นาน ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจในภาษา, ประเพณี, ธรรมเนียมต่าง ๆ ได้ แต่ถ้าเป็นการเก็บข้อมูลอย่างผิวเผินแล้วอาจจะเป็นอุปสรรค เพราะยังไม่เข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของสังคมนั้น ๆ ได้ การเข้าใจสัญลักษณ์ของผู้ถูกวิจัยหรือสังคมที่เข้าไปทำการวิจัย จะทำให้ข้อมูลที่แท้จริงซึ่งแฝงอยู่ในสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้

4. การสังเกต และการเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน โดยทั่วไปผู้วิจัยมักจะมีความรู้สึกที่ว่า ตนเองเป็นคนแปลกหน้าเป็นเป้าสายตาและไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้ถูกวิจัย ผู้ถูกวิจัยมักมีความรู้สึกว่าการรบกวนหรือถูกบุกรุก การเข้าไปมีส่วนร่วมทำความคุ้นเคยกับผู้ถูกวิจัยทำให้ขจัดอุปสรรคเหล่านี้ได้ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2526 : 32-34)

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเชิงคุณภาพสามารถตอบสนองในบางสิ่งบางอย่างที่การวิจัยอื่น ๆ ไม่สามารถให้ได้ โดยเฉพาะในด้านทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งมีความละเอียดลึกซึ้ง ยากแก่ความเข้าใจ ถ้าศึกษาเพียงผิวเผินมนุษย์มีธรรมชาติที่จะปกปิดตนเอง ไม่ยอมแสดงพฤติกรรมที่แท้จริงออกมาให้ใครเห็นได้ง่าย ๆ นอกจากจะมีความคุ้นเคยกัน อีกทั้งมนุษย์ยังมีความรู้สึกที่ชีวิตของเขามีความละเอียดซับซ้อนเกินกว่าที่จะศึกษาเขา

ง่าย ๆ ด้วยการให้ตอบแบบสอบถามหรือตอบคำสัมภาษณ์ไม่กี่ประโยค งานวิจัยเชิงคุณภาพจึงเป็นการศึกษาได้ลึกซึ้ง เพราะความได้เปรียบที่ผู้วิจัยเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่ม การพูดคุยในลักษณะเท่าเทียมกันเป็นกันเองหลาย ๆ ครั้ง ในระยะเวลาานาน ๆ ย่อมได้รับความร่วมมือมากกว่าแบบสอบถามหรือตารางต่าง ๆ

วิธีการที่เข้าถึงข้อมูล

วิธีการที่เข้าถึงข้อมูลในการศึกษา การดำเนินงานของศูนย์วิดีโอเทปในเขตอำเภอมืองจังหวัดพิจิตรนั้น แหล่งข้อมูลของผู้วิจัยเข้าถึงได้นั้นมีอยู่ 2 ระดับ

1. ข้อมูลในระดับองค์กร (Organization) คือ ข้อมูลจากบริษัทส่งเข้าของศูนย์-วิดีโอเทป

2. ข้อมูลในระดับบุคคล คือ ข้อมูลจากเจ้าของศูนย์วิดีโอเทปย่อยและผู้เช่า

ข้อมูลที่ได้ในระดับองค์กร จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของศูนย์วิดีโอเทปโดยทั่วไป และการดำเนินงานของศูนย์วิดีโอเทปในระยะแรกเริ่ม รวมทั้งประวัติของเครื่องวิดีโอเทป

ส่วนข้อมูลที่ใช้ในระดับบุคคลนั้น จะเป็นการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์วิดีโอเทปโดยจะศึกษาจากเจ้าของศูนย์วิดีโอเทปโดยตรง

แผนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Document) ตั้งแต่ เดือนมี.ค. - เม.ย. 2532

2. เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการดำเนินกิจการศูนย์วิดีโอเทป (Filed Observation) ในเดือนพฤษภาคม

3. เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) จากผู้ดำเนินกิจการศูนย์วิดีโอเทป และผู้เช่ายืม ที่อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเข้าใจกระบวนการใหม่ของสื่อวีดีโอ เทปสู่สังคมไทย
2. เพื่อให้ทราบถึงระบบการจัดการในองค์กรธุรกิจของสื่อวีดีโอ เทป
3. ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านรสนิยม และใช้เวลาในการเปิดรับสื่อรวมทั้งการแพร่กระจายในกลุ่มผู้บริโภค
4. ทำให้เข้าใจถึงลักษณะ และสภาพความเป็นจริงของการดำเนินงานด้านธุรกิจของศูนย์วีดีโอ เทปในส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาวีดีโอ เทปให้ เป็นสื่อมวลชนที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในระดับท้องถิ่น